

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

Govor predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar na slovesnosti ob 80. obletnici konca druge svetovne vojne

Predsedniška palača, 8. maj 2025

Velja govorjena beseda.

Spoštovani visoki gostje,
cenjene gospe in cenjeni gospodje,
predvsem pa častni gostje – drage partizanke in dragi partizani.

Z globokim spoštovanjem in neizmerno hvaležnostjo vas pozdravljam, tovarišice in tovariši, udeleženke in udeleženci narodnoosvobodilnega boja. Iskrena hvala, ker ste s svojo prisotnostjo počastili današnjo slovesnost. Vaša pričevanja o zgodovinskih dogodkih so pri ohranjanju zgodovinskega spomina in razmislekih ob 80. obletnici konca druge svetovne vojne še posebej pomembna in dragocena.

Ni višjega in žlahtnejšega poslanstva v življenju posameznika in skupnosti, kot je boj za sočloveka, za šibkejše, za svobodo, za pravice in za domovino. Slovenci smo stoletja živeli brez lastne države, razdrobljeni v različne upravne in politične tvorbe, na prepihu zgodovine, pogosto prepuščeni odločitvam velikih sil. V obdobju med obema vojnama se je slovenski narod spoprijemal z asimilacijskimi, kulturnimi, političnimi in socialnimi pritiski ter nasiljem takratnih avstrijskih, italijanskih in madžarskih oblasti. Vendar se ni vdal in ni klonil – niti takrat in niti pozneje!

Leta 1941 so nacifašistična okupacija, razkosanje slovenske zemlje, poboji in razseljevanje sprožili spontano povezovanje prebivalstva v eksistencialnem upor. Čeprav je Hitler takrat že obvladoval velik del evropske celine, se je v srcu Evrope vnel narodnoosvobodilni boj slovenskega naroda pod vodstvom Osvobodilne fronte – boj za obstoj, za narod, za svobodo. Z odločnimi dejanji smo se postavili na pravo stran zgodovine in si priborili glas pri urejanju meja svojega dela povojnega sveta.

Ob izpričani veličini zgodovinskega boja Slovencev proti okupatorju pa ne moremo spregledati tudi bolečih poglavij – povojnih pobojev, ki so bili zločin, in političnih zablod. Resnično si želim, da bi 80 let po koncu druge svetovne vojne zmogli spoštljivo, dostojno in pietetno obravnavo žrtev povojnih pobojev ter pomiritev naroda kot celote. Kljub tragičnim dogodkom tistega obdobja pa ne smemo prezreti, da smo zaradi odpora in narodnoosvobodilnega boja obstali kot narod in da smo tudi zaradi tega lahko leta pozneje dosegli lastno državnost.

O srditosti in grozovitosti nacifašističnega vojnega stroja, ki smo se mu zoperstavili, nam veliko povedo številke. Po ocenah naj bi v vojni življenje izgubilo od 50 do 85 milijonov ljudi, na območju Jugoslavije okrog milijon ljudi. Izgnanih je bilo 80.000 Slovencev, skoraj 5.000 so jih usmrtili kot talce. Vojna je pustila globoke rane v družinah, skupnostih in narodih.

Skrb vzbujajoče je, da se kot človeštvo od teh tragičnih izkušenj, vojnih grozot, trpljenja in pozivov razumnih ljudi, ki so takšno gorje doživeli, nismo dovolj naučili. Pozivi, kot so "nikoli več" in "naj ne bo nikoli pozabljeno", ne smejo onemeti, ampak nam morajo vedno znova odzvanjati v mislih. Zato je zelo pomembno, da ohranjamo spomin na vrednote takratnega boja proti fašizmu in nacizmu ter da pomen solidarnosti, domoljubja in miru prenašamo na mlade generacije.

Zaradi dolgoletnih prizadevanj za ohranjanje teh vrednot sem se ob letošnji obletnici konca druge svetovne vojne odločila, da Zvezi združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije podelim državno odlikovanje. Posebej me veseli, da to odlikovanje lahko izročim ob prisotnosti vas, spoštovane partizanke in partizani, ki ste postavili temelje vrednotam, ki jih danes ohranja Zveza združenj borcev za vrednote narodnoosvobodilnega boja Slovenije.

Spoštovani.

K uspešnosti odporniškega gibanja in boja za svobodo so prispevali pogum in žrtve partizank in partizanov, požrtvovalnost, narodna zavest, podpora prebivalstva in zaveznikov ter iznajdljivost pri delovanju. To je bilo opazno pri edinstvenem sistemu bolnišnic, tiskarn, skladišč, komuniciranja in obveščanja ter načrtovanja bojnih aktivnosti. Poleg tega je borcem in domoljubom, kot že večkrat v slovenski zgodovini, povezanost in moč dajala kultura. Partizanska pesem in gledališče sta bila navdih ter upanje v boljšo in mirnejšo prihodnost. Pomen in čarobnost partizanskega gledališča je pred leti doživeto opisala spoštovana igralka Ivanka Mežan. Zato bi rada ponovila njene besede: »Če gledam nazaj na tisti čas, bi si mislil, da je gledališče zadnja stvar, na katero bo človek pomislil med vojno, a so borci sami to gojili. Tako si za hip pozabil na vse tisto, kar je okoli tebe. V duši pa nekaj trepet.«

Drage partizanke in dragi partizani.

V tistih temnih časih so vam trepetala srca in duše z vprašanji o življenju in prihodnosti – vas, vaših bližnjih, sorodnikov, prijateljev, soborcev, tovarišev. Kljub nevarnosti in veliki negotovosti ste odločno branili rodno grudo z željo po miru, svobodi in odločanju o lastni usodi. Dovolite, da vam ob tej priložnosti v imenu Republike Slovenije izrazim globok poklon in zahvalo za srčnost in neprecenljivi prispevek v boju za svobodo in obrambo domovine ter za to, da ste vztrajali in se niste predali. Brez vas ne bi bilo slovenskega jezika, ne bi bilo Slovenije, kakršno imamo, ne bi bilo razmišljujočih in svobodomiselnih mlajših generacij, ki lahko z upanjem zrejo v prihodnost.

Iskrena hvala in naj ne bo nikoli pozabljeno!